

DEVIZOVÉ PRÁVO

Literatura

- Smržová - Hrubá , Petra ... *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Čeněk 2020
- Mrkývka, Petr *Determinace a diverzifikace finančního práva* Brno: MUNI 2012
- Mrkývka, Petr *Propedeutika finančního práva I – Obecná část* Brno: MUNI 2015
- Babčák, Vladimír ... *Finančné právo na Slovensku a v Európske únii*. Bratislava: Eurokodex 2012

Charakteristika

- Subsystem finančního práva
- Nadstavbové subodvětví měnového práva
- Součást nefiskální části FP; předělové právo mezi monetární regulací a regulací finančního trhu
- Nástroj a mantinel devizové politiky státu

Účel

- vnější ochrana měny, cenové stability, veřejných financí
- ochrana devizových zájmů státu,
- realizace devizové politiky státu,
- možnost nápravy vážných hospodářských a finančních poruch
- ochrana spotřebitele při uskutečňování devizových obchodů

Předmět

- *Společenské vztahy, které vznikají, realizují se a zanikají v rámci nakládání s devizovými hodnotami.*
- *Zvláštní kategorie peněžních vztahů s cizím prvkem:*
- **Cizí prvek:** *v objektu*
v subjektu

Vztah k veřejné finanční činnosti 1/2

- **Veřejná finanční činnost** = základní a jednotící kategorie FP
- Předmět finanční činnosti = přímé a nepřímé nakládání s peněžní masou (celkový souhrn hotovostních a bezhotovostních prostředků v dané ekonomice, včetně devizových hodnot)

Vztah k veřejné finanční činnosti 2/2

Přímé nakládání s peněžní masou

- **Monetární činnost**
- **Devizová činnost** = *mocenské ingerence do nakládání s devizovými hodnotami a vytváření a použití devizových rezerv státu*
- **Fondovní činnost**

Nepřímé nakládání s peněžní masou

- Kontrolní činnost
- Dohledová činnost
- Finanční plánování
- Finanční účetnictví a bilancování
- Finanční statistika

Devizová politika

- **Hlavní cíl:** vnější stabilita měny (vztah k vnitřní měnové politice). Změny vnější měnové kondice ovlivňují cenovou stabilitu (vnitřní měnovou situaci)
- **Segmenty DP** např.:
 1. Kurz
 2. Devizové rezervy: Devizové rezervy se skládají z cenných papírů denominovaných v cizích měnách, hotovosti a zlata.
 3. Platební bilance
 4. Zahraniční úvěry
 5. Monetární kooperace

Obsah

- Proměnný v čase – společensko-ekonomické podmínky (vnitřní, vnější)
- Úměra: „čím hůř, tím víc; čím líp, tím míň“
- Liberalizace ekonomiky – liberalizace devizového práva
- Zákazy - příkazy → povolení → oznámení → statistika

Poslední devizový zákon

- **Devizový zákon 219/1995 Sb.**
- Účinný od 1.1.1995 do 18.10.2016
- Zrušen zákonem 323/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti peněžního oběhu a devizového hospodářství a kterým se zrušuje zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon,

Základní prameny devizového práva

- **Zákon o směnářské činnosti - 277/2013 Sb.**
- **Z. o ČNB - 6/1993 Sb.**
- **Z. o bankách - 21/1992 Sb.**
- **Z. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu - 253/2008 Sb.**
- **Z. o platebním styku - 284/2009 Sb.**
- **Z. o oběhu bankovek a mincí - 136/2011 Sb.**
- **KRIZOVÝ ZÁKON - 240/2000 Sb.**, zákon o krizové řízení: převzal nápravu vážných hospodářských a finančních poruch – nouzový stav, včetně správního trestání

vše vplatném znění

Exkurs do evoluce devizového práva

PAMATUJ! Čím hůře, tím víc devizové regulace.

Historické prameny

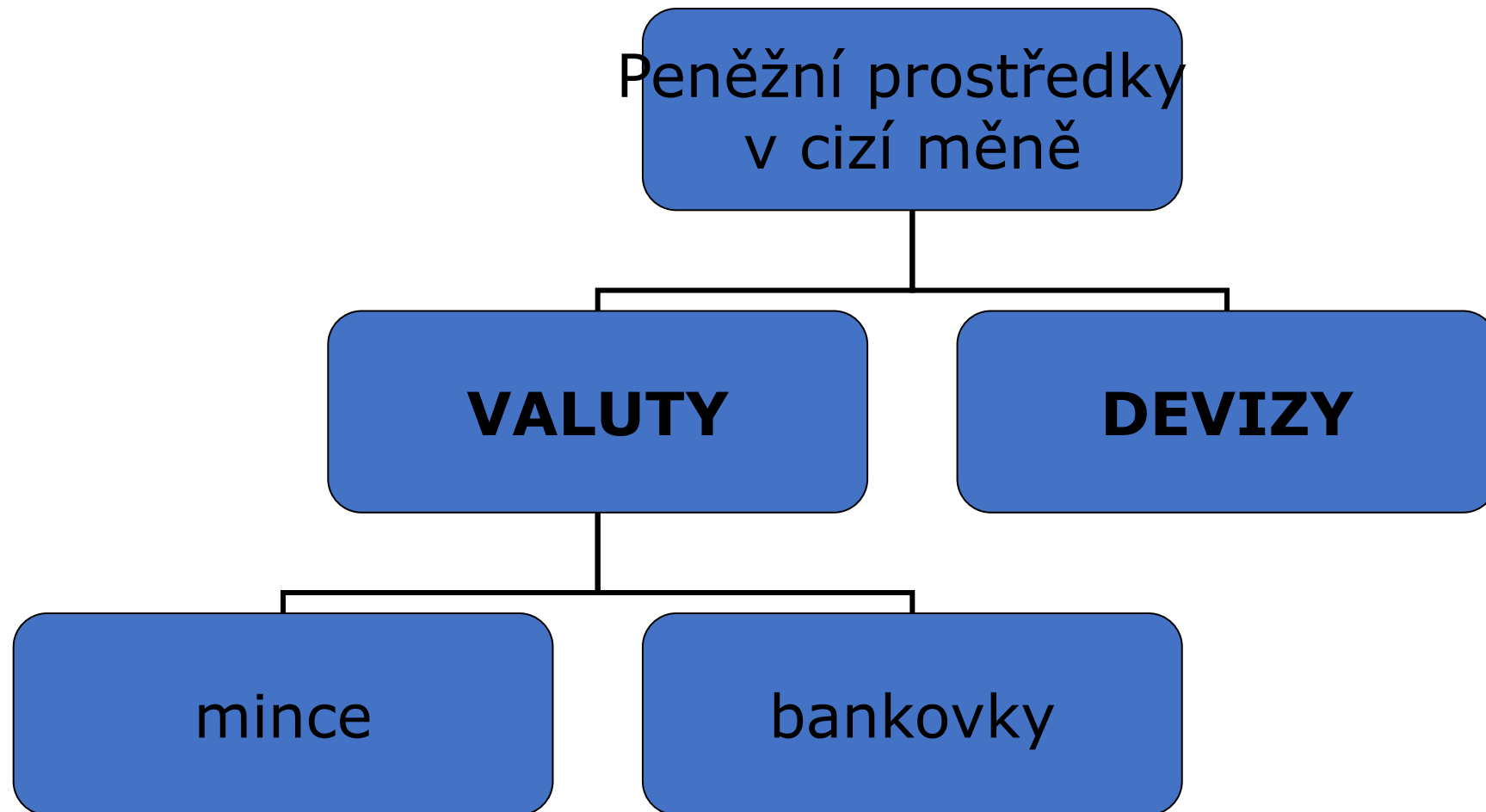
- NV č. 644/1919 Sb., o zrušení Československé devisové ústředny,
- Zákon č. 7/1924 Sb., o ochraně československé měny a oběhu zákonných platidel
- VN č. 155/1939 Sb., devisový řád
- Zákon č. 92/1946 Sb., o vázaném devisovém hospodářství

Devizový monopol

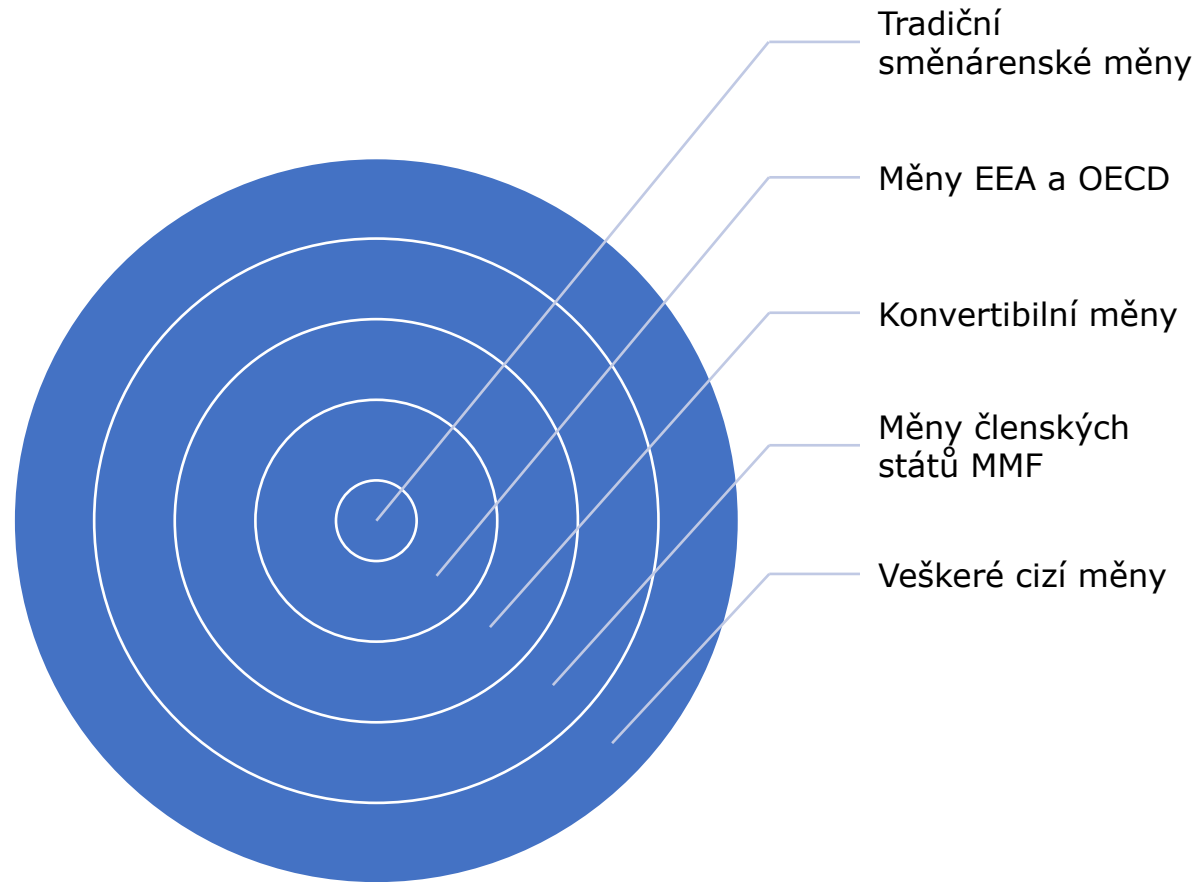
- Zákon č. 107/1953 Sb., o devizovém hospodářství
- Zákon č. 142/1970 Sb., devizový zákon
- Zákon č. 162/1989 Sb., devizový zákon
- Zákon č. 528/1990 Sb., devizový zákon

Devizová hodnota

Peněžní prostředky

Cizí měny

Mezinárodní měnový fond

- Přidružená organizace OSN
- 22.7.1944, Bretton Woods
- Washington – www.imf.org
- podporovat mezinárodní měnovou spolupráci
- usnadňovat rozšiřování a vyvážený růst mezinárodního obchodu
- podporovat devizovou stabilitu
- napomáhat vytváření mnohostranných platebních systémů
- dočasně zpřístupňovat své zdroje členům majícím potíže s platební bilancí
- zkrátit trvání a zmírnit stupeň nerovnováhy v mezinárodních platebních bilancích členů.

Označení měn ISO

EUR	RUB	GBP	CHF	JPY	CNY
BAM	ALL	RON	BGN	RSD	MKD
HRK	TRY	UAH	RUB	BYR	MDL
AUD	USD	CND	NZD	MXN	KRW
UAH	MDL	BYR	LTL	PLN	HUF
CZK	DKK	NOK	SEK		
			XOF	XAF	XCD
AMD	GEL	AZN			
ZAR	IDR	INR	ILS	IRR	
MNT	KZT	KGS			

Měny používané více státy

- USD
 - AUD
 - EUR
 - CFA Frank – a) XOF BCEAO Dakar; b) XAF BEAC Yaoundé
 - INR
 - ZAR
 - TRY
 - XCD – Eastern Caribben Central Bank, Basseterre/SCN
 - CHF
 - RUB
- CFA Frank – „frank afrických zemí“ = název měn dvou afrických měnových unií:
 1. Západoafrická hospodářská a měnová unie (XOF) – UEMOA;
 2. Středoafrické hospodářské a měnové společenství (XAF)
- Pevný kurz k euru (obě měny stejný)
- $100 \text{ XOF/XAF} = 0,152449 \text{ EUR}$

Stejný název měn

- Koruna
- Dinár/denar
- Dolar
- Peso
- Libra
- Lira
- Riál/reál
- Rubl
- Frank
- Rupie
- Lev
- Šilink
- Dirham
- Won
- Manat
- Kwacha

Stanovení kurzu CZK

- ČNB na základě monitorování vývoje měn na mezibankovním devizovém trhu
- Kurz odpovídá tomu, jak se měna obchodovala ve 14.15 místního času
- Kurz pro neobchodní účely – ohodnocení závazků a pohledávek, správa daní a cel
- Komerční banky a směnární - vlastní kurz

Subjekty devizového práva

- Devizová místa *
- Účastníci devizových obchodů
- **Devizové místo** = osoba oprávněná k poskytování služeb s devizovými hodnotami (osoba oprávněná k devizovým obchodům)

Devizové místo

- BANKA, spořitelní a úvěrová družstva
- Osoby s devizovou licenci
- Osoby registrované k směnárenské činnosti
- Osoby na principu single passport /EEA

Devizový statut

TUZEMEC

Trvalý pobyt nebo sídlo v
tuzemsku

NE: občanství, původ
kapitálu, apod.

CIZOZEMEC

Ten, kdo nenaplnuje
podmínky statutu
tuzemce

!!! I občan ČR, nemá-li
trvalý pobyt v tuzemsku
!!!

Základní princip devizového práva

- Relativně volný přístup cizozemců k naší měně a tuzemců k cizí měně

Devizový orgán

Devizová správa

- Konglomerát správních činností v oblasti devizového hospodářství
- Dohled
- Přijímání plnění povinností
- Vydávání oprávnění k devizovým obchodům
- Registrace
- Kontrola
- Donucení + nápr. opatř.
- Statistika + informace
- Depozitní povinnost
- Zvláštní povolení
- Mezinárodní součinnost a spolupráce

Pravomoc ČNB v devizovém hospodářství 1

- a) stanoví, po projednání s vládou, **režim kurzu české měny k cizím měnám**, přičemž však nesmí být ohrožen hlavní cíl České národní banky;
- b) vyhlašuje **kurz české měny** k cizím měnám;
- c) nakládá s **devizovými rezervami** ve zlatě a devizových hodnotách.

Pravomoc ČNB v devizovém hospodářství 2

Česká národní banka je oprávněna

- a) **obchodovat** se zlatem a devizovými hodnotami a provádět všechny druhy bankovních obchodů na finančním trhu,

- b) **provádět platební styk se zahraničím.**

Devizový proces

- Subsidiární použití správního řádu

Pro nápravu nepříznivého stavu v devizovém hospodářství

- NOUZOVÝ STAV – krizový zákon
- „jiná nebezpečí“ čl. 5 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, v platném znění
- Ad Depozitní povinnost – ruší se, nepoužita za celou dobu trvání DZ

Devizová kontrola

- Devizové orgány
- Nápravná opatření
- Přestupky
- Správní delikty

Některá pravidla pro přepoččet

- Daňové přepočty – jednotný kurz pro poplatníky, kteří nevedou účetnictví - §38 odst.1 ZDP (586/1992 Sb., v platném znění)
- https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/de-legislativa/Pokyn_GFR-D-42.pdf POKYN GFŘ – D-42 pro rok 2019
- Účetní jednotky – aktuální kurz
- Pro přepoččet cizích měn neuváděných v kurzovním lístku se použije přepoččet přes třetí měnu, kterou si mezi sebou poplatníci dohodnou, případně lze využít služeb znalců se specializací na devizovou problematiku.

Měnová doložka

- Smluvní volnost
- X praktické problémy
- X daňový kurz – chybějící měny – přes třetí nebo znalcem

Vyměření konzulárního poplatku

- § 6 ZSpP (634/2004 Sb....)
- Měna podle základu poplatku (%)
- Měna sídla ZÚ nebo měna podle KDT ČNB
- Přepočet: KDT k poslednímu dni kalendářního měsíce předcházejícího lhůtám splatnosti poplatku – na celý měsíc
- USD kurz CB – při absenci měny v KDT ČNB

Cestovní náhrady – zahraniční stravné

- Vyhláška **MF**
- EUR, USD, CHF, GBP
- Vyhláška č. 310/2019 Sb., o stanovení výše základního stravného pro rok 2020 (prováděcí vyhláška k ustanovení § 189/4 zákoníku práce)

Pro nevyúčtované stravné se použije vždy úprava platná pro daný rok – např. 2016 vyhl. č. 309/2015 Sb.

Směnárenská činnost

Směnárenská činnost

- soustavná činnost provozovaná vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku, která spočívá v provádění **směnárenských obchodů** =
- = obchod spočívající ve směně bankovek, mincí nebo šeků znějících na určitou měnu za bankovky, mince nebo šeky znějící na jinou měnu.

Osoby oprávněné ke směnárenské činnosti

- Finanční instituce podle zákona o bankách
- Spořitelny a úvěrní družstva
- ČNB
- **Směnárníci**

Směnárník

- **povolení** k činnosti směnárníka udělené Českou národní bankou
- **Registr směnárníků** – vede ČNB v systému REGIS
<http://www.cnb.cz/cnb/regis>
- Žádost o povolení k činnosti směnárníka
- Oznámení provozovny

Podmínky povolení

- Sídlo, podnik nebo organizační složku v ČR
- Důvěryhodnost, včetně vedoucí osoby a skutečných majitelů
- Vedoucí osoby – maturita, zletilost, plná způsobilost k právnímu jednání (FO)

Vedoucí osoba

- PO: statutární orgán, člen jejího statutárního orgánu, její ředitel, prokurista nebo jiná osoba, která skutečně řídí její činnost. Je-li statutárním orgánem nebo jeho členem právnická osoba, rozumí se vedoucí osobou fyzická osoba, která jménem této právnické osoby funkci statutárního orgánu nebo jeho člena vykonává.
- FO: její ředitel, prokurista nebo jiná osoba, která jiným způsobem skutečně řídí její podnikání.

Zápis do registru

- e-žádost REGIS
- Rozhodnutí pozitivní → zápis do registru PM okamžikem zápisu → e-info; u PO i před vznikem s poznámkou
- Rozhodnutí negativní – správné rozhodnutí

Zánik povolení

- Smrtí (FO)
- Zrušením (PO)
- Rozhodnutí o úpadku, rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku (PM)

Odejmutí povolení

- Na žádost směnárníka
- Ex officio:
 1. X **povinnosti** stanovené předpisy upravujícími postup při provozování směnárenské činnosti,
 2. X **podmínky** pro udělení povolení
 3. povolení k činnosti směnárníka bylo uděleno na základě **nepravdivých** nebo neúplných údajů anebo v důsledku jiného nedovoleného postupu směnárníka.

Povinnosti provozovatelů SmČ

- **Provozovna** – oznámená, označená, zákaz externí činnosti
- **Kurzovní lístek** – označení KL, identifikace, směňované měny, kurzy, úplata – arabské číslice.
- **Informace** o provozovateli, obchodu a právech
- **Informace ČNB**
- **Dokumenty a záznamy**

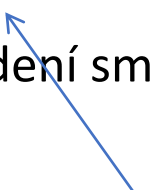
Identifikace a informace

- Provozovatele
- Směnárenského obchodu
- Info o právech zájemce

Identifikace provozovatele

- obchodní **firma** nebo název anebo jméno, popřípadě jména, a příjmení,
- **adresa** sídla a adresa provozovny, v níž je smlouva uzavírána, popřípadě jiná adresa, včetně elektronické, která má význam pro komunikaci zájemce s provozovatelem, a
- **IČO**

Informace o obchodu

- názvy nebo jiná označení **měn**, mezi nimiž má být směna provedena,
 - **částka**, která má být zájemcem složena k provedení směny,
 - směnný **kurz**,
 - **částka**, která odpovídá částce složené zájemcem k provedení směny **po přepočtu** směnným kurzem,
 - **úplata** za provedení směnárenského obchodu,
 - **částka**, která má být zájemci vyplacena po provedení směny, jestliže se liší od částky
 - datum a čas poskytnutí informace
-

Další informace

- informace o právu zájemce **podat stížnost orgánu dohledu** a název a adresa sídla tohoto orgánu a
- informace o právu zájemce **podat návrh orgánu mimosoudního řešení sporů** mezi zájemcem a provozovatelem a název a adresa sídla tohoto orgánu.

Doklad o provedení směnárenského obchodu

- Kdysi „odpočet“
- Náležitosti podle zákona o ochraně spotřebitele

Dokumenty a záznamy

- pro hodnověrné osvědčení řádného plnění jeho povinností – důkazní břemeno
- Archivace – 5 let

Dohled

- ČNB
- Povinnost k součinnosti
- Mlčenlivost podle zákona o bankách
- Podmínky dohledu i na osoby podezřelé z nedovoleného provozování
SmČ – kontrola na místě

Opatření k nápravě

- Zjednání nápravy
- Výměna vedoucí osoby
- Dočasný zákaz nebo omezení činnosti k „ochraně klientů“
- Pořádková pokuta do 500.000 Kč → SR

Sankce

- Přestupky
- Přestupky směnárníka
- Přestupky provozovatele
- Přestupky související s měnou, platebním stykem a oběhem, finančním trhem, ochranou spotřebitele aj.
- Pokuty výnos → SR

- <http://www.tomchao.com/hb14.html>